

Régi kultúrák nyomai

Onga környékén már a neolitikum kezdetén is éltek emberek. A Tokaj-környéki obszidiánból (vulkanikus üveg) borotvaéles pengéket készítettek, és ezeket kereskedők távoli vidékekre szállították, de vitték őket félkész állapotban is, mint magkövet. Egyes telepeken nem csak az obszidiánt, hanem a jó minőségű kovát is feldolgozták. Nem csak obszidiánt, hanem szépen díszített edényeket is exportáltak. A fejlett hitérettel rendelkező **bükki népek** a kereskedelem mellett földműveléssel és hegyi pásztorkodással foglalkoztak.

Onga határában több helyütt is találni nagyobb mennyiségű **obszidiánt** és **kovát** (**Süvítő, Várdomb, Ravaszdomb**, a volt malom helye **Újfaluban**). A legismertebb бүккi lelőhely azonban a **Bársonyos és a vasút közötti homokbányában**, a 37. sz. főúttól északra található. A műút építéséhez kapcsolódó munkálatok során 1950-ben **emberi koponyatöredékeket** és **három edényt** találtak itt. Az 1951-ben végzett ásatás során az eredeti felszíntől 60–120 cm-ig terjedő mélységben teljesen szétszórta бүккi kultúrához tartozó **díszített és vastag falú cserepek, kova és obszidián pengék** kerültek elő. Sőt, egy **ház maradványait** is fellelték, amelynek belső területén a sok házikerámián kívül két nagyobb, vastag falú **edényt**, kovát és obszidiánt, őrlőkö részét találták meg. Ugyanitt **mamutfogat** és **más őszállat csontot** találtak. 1968-ban egy újabb itt végzett ásatásnál **tűzhelymaradványt, hulladékgödrt, cserepeket**, két obszidián- és egy kovapengét találtak. Az itt előkerült leletanyagban uralkodók a bombaformájú, íves díszítésű, finom kidolgozású cseréptöredékek, de találunk a díszítőelemek között tűzdelésest és meandrikust is.

A bronzkor és későbbi korok emlékei

Bőséges a bronzkor ongai leletanyaga. 1951-ben a házgyári út építésekor, annak ongai szakaszán három darab **késő bronzkori bögrét** találtak, ugyanitt egy nagyobb, szárnyas állat csontvázát is fellelték. 1967-ben egy leletmentés során az **ongaújfalui állami gazdaság sertéstelepe mellett homokbányában** egy **magányos sírt** találtak, benne két bronzkor elejére keltezhető edénnyel. 1968-ban a Bársonyos melletti dombon, a **Heinleinnél késő bronzkori település nyomaira bukkantak**, ahol **cserép, paticsdarab** és **állatcsont** került elő. Ugyanekkor a régészek a temető melletti agyagbányában (**Vermek**) is találtak bronzkori leleteket. 1983-ban az ongai szőlőhegyen, a **Kishegyen** került elő orsógomb, **kocsikerék-, tárolóedény töredékek**, és egy betemetett **edényégetőt** is felleltek. A leletek a hatvani kultúra településére utaltak. Ugyancsak 1983-ban, az **Ifjúság úton**, egy építkezésnél került elő egy durva kidolgozású hasas, perem alatt tagolt, bordadísszal ellátott **urna**, amelyben hamvak voltak. Mellette egy **lapos tál** töredékei is felszínre kerültek. Valószínűleg a ház alapozásakor egy bronzkori urnatemetőt bolygattak meg.

Az egyik legszebb késő bronzkori lelet 1983-ban az **ócsanálosi Várdombon** került elő. A **tokos balta**, a 33 cm-es **lándzsahegy** és a **sarló** a domb DK-i felén az aljban, egy telekválasztó út felszántásakor került elő. A régészek a bronzkoriakon kívül a Várdombon **neolitikori és császárkori cserepeket** is találtak. Jelentős császárkori leletek (pl. **terra sigillata edény**) kerültek elő a **vasúttól Keletre, Ócsánós felé** eső területen is.